

Avoimempaa arkeologiaa – Varhainen Turku –projekti ja PR–arkeologia

Timo Muhonen

Turun keskustassa, aivan Tuomiokirkon vieressä, kaivettiin myös tänä vuonna. Kyseessä on Varhainen Turku -tutkimushanke, jonka puitteissa selvitetään Turun kaupungin ikää, syntyhistoriaa ja varhaisimpia vaiheita. Monivuotisen projektin palveluksessa oli jo kesällä 2005 varta vasten PR-asioita hoitamaan palkattu arkeologi, ja tänä vuonna heitä rekrytoitiin jo kolme. Heistä kaksi oli samanaikaisesti vastaamassa tiedotuksesta ja yleisönpalvelusta. Kuriositeetikabi.net kävi kysymässä PR-arkeologilta, mitä hänen toimenkuvaansa kuuluu ja mitä oikein on PR-arkeologia.

PR-arkeologi FM **Kirsi Majantie**, mitä PR-arkeologin toimenkuvaan kuuluu ja miten hänen työnsä eroaa kaivauksilla muuten työskentelevien arkeologien tehtävistä?

KM: *Työnkuvaani kuuluvat yleisöopastukset, joita järjestetään täällä kahtena päivänä viikossa. Näinä päivinä opastetaan yleisöä kolme kertaa, ja yhden opastuksen kesto on noin 30-45 minuuttia. Opastamme koulujen alettua myös koululaisryhmiä, näin kesällä myös Aboa Vetus & Ars Nova -museon kesäkoululaisia. Tämän lisäksi päivystämme ”kuopan reunalla” eli olemme yleisön käytettävissä vastaamaan ko. projektia, kaivauksia ja yleisemminkin arkeologiaa koskeviin kysymyksiin. Kirjoitamme myös kaivausten etenemisestä ja tuloksista kertovia tekstejä: näihin kuuluvat vaihtuvat infotaulujen tekstit sekä hankkeen nettisivujen sisällön päivittäminen. Lisäksi kirjoitamme tekstit ns. viikon löydöistä: kaivauksilta nostetaan esille joka viikko kaksi kiinnostavaa esinettä, joita sitten esitellään yleisölle mm. Turun Sanomien Extra-liitteessä. Työhömmme sisältyy näiden tehtävien ohella haastattelujen antaminen medialle, ja kerromme kaivauksista joka kolmas viikko järjestettävissä lehdistötilaisuuksissa. Otamme myös vastaan vapaaehtoisikaivajat ja selvitämme heille kaivauskäytäntöjä.*

Varsinaisesti PR-arkeologiksi palkatun henkilön toimenkuva eroaa siis suuresti arkeologin totutusta työnkuvasta, johon kuuluu (arkeologisen) kenttätönn suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi.

Osallistuivatko PR-arkeologit kaivausten suunnitteluun?

KM: *PR-arkeologiaan laajemmin liittyi, että yritimme tehdä kaivausalueista mm. suojarakenteiden osalta mahdollisimman avoimia ja saavutettavia. Monestihan kaupunkikaivauksille ei ole esteetöntä näköalaa, mikä vaikeuttaa yleisönpalvelua ja tekee kaivauksista vaikean lähestyttävän. Tuomiokirkon edusta on sikäläkin yleisön kannalta hyvä paikka kaivauksille, että se on jo valmiiksi hyvin avoin ja kutsuu katsomaan ja kysymään.*

PR-arkeologilla oli myös muita tehtäviä kaivausten suunnitteluvaiheessa. Tein hankkeesta kertovia nettisivuja ja valmistelin erilaisia tekstejä, joita lähetettiin esimerkiksi vapaaehtoisikaivajille, kouluille jne. Kirjoitin myös ensimmäiset infotaulujen tekstit.

Yksi Varhainen Turku –projektin kaivausalueista kesällä 2006. Taustalla Turun tuomiokirkko. Kuva: Timo Muhonen.

Miten uusi asia PR-arkeologia Suomessa on ja kuinka monta PR-arkeologia Suomessa tällä hetkellä työskentelee?

KM: *Kaivauksista on tiedotettu ja yleisön kysymyksiin vastattu niin kauan, kun kenttätöitä on tehty, ja PR-asiat ovat liittyneet yleensä kaivausjohtajan työnkuvaan. Mutta varsinaisia, PR-tehtäviä varten palkattuja arkeologeja ei ole tietääkseni ennen vuotta 2005 ollut. Meitä on tällä hetkellä Suomessa kolme, kaikki Varhainen Turku -hankkeen palveluksessa.*

Täytyykö tiedottamisesta ja yleisöpalvelusta kaivauksilla vastaavan henkilön olla koulutukseltaan arkeologi vai voisiko esimerkiksi tiedottaja toimia tässä tehtävässä?

KM: *Arkeologin kompetenssia vaaditaan ehdottomasti, jotta pystyy vastaamaan laajemmin yleisön esittämiin kysymyksiin. Tällöin tarvitaan kirjatiedon ohella myös kaivauskokemusta. On vaikea ajatella, että alaa tuntematon voisi tarjota yleisölle yhtä monipuolista ja täsmällistä tietoa kuin koulutuksen saanut arkeologi.*

Minkälaisia tavoitteita PR-arkeologialla on?

KM: *PR-arkeologia tähtää Varhainen Turku -hankkeen osalta siihen, että yleisö saa kuulla juuri näiden kaivauksien löydöistä ja tuloksista. Lisäksi kerromme yleisemminkin arkeologin työstä ja arkeologiasta. Tavoite on, että kaikki välittämämme tieto on mielenkiintoisessa ja populaarissa muodossa eli siis yleisöystävällistä.*

Kerromme myös, miksi arkeologia on tärkeätä ja mitä sen kautta voidaan saavuttaa. Kun kerrotaan avoimesti siitä mitä tehdään, muodostuu arkeologiasta myönteinen mielikuva ja ihmiset ymmärtävät, miten paljon rakenteiden jäännöksistä ja pienistä esineenpaloista voidaan todella sanoa. Tämä ei tietenkään ole propagandaa, vaan ihmiset saavat itse tehdä asioista omat johtopäätöksensä. Useimmiten ne vaikuttavat olevan kuitenkin hyvin positiivisia, mikä on arkeologian kannalta hyvä asia.

PR-arkeologi työssään. Kirsi Majantie kertomassa ulkomaalaisille turisteille kaivauksista. Kuva: Timo Muhonen.

Varhainen Turku -hankkeella on tiivis kytkös museoalaan jo senkin puolesta, että sen toteuttaa Turun maakuntamuseo. Onko teillä yhteistyötä muiden museoiden kanssa?

KM: *Sen lisäksi, että kierrätämme Aboa Vetus & Ars Nova -museon kesäkoululaisia täällä tutustumassa kaivauksiin, toimitamme joka viikko jonkin mielenkiintoisen esineen Turun raatihuoneelle ja Aboa Vetus & Ars Nova -museoon. Näissä ihmiset voivat saada tuntumaa juuri sillä hetkellä ajankohtaisiin löytöihin.*

Mikä on ollut yleisön reaktio PR-arkeologeihin ja minkälaista palautetta olette saaneet?

KM: *Kaikki minulle tullut palaute on ollut pelkästään positiivista. Tämä koskee sekä opastuksia että yksittäisten ihmisten tai pienten ryhmien palvelemista. Ihmiset ovat selvästi pitäneet onnistuneesta popularisoinnista. Reaktio on toisinaan ollut yllättynyt, sillä monet eivät selvästikään ole tottuneet näin avoimeen yleisönpalveluun kaivauksilla.*

KM: Onko PR-arkeologin palkkaaminen (kaupunki)kaivauksille Turun maakuntamuseon suunnitelmissa jatkossakin?

Ehkei näin suurisuuntaisessa muodossa, mutta osapäiväisen PR-arkeologin palkkaaminen on mahdollista. Tällöin PR-arkeologi tekisi tiedottamisen ja yleisönpalvelun ohella muutakin, kuten käsittelisi löytöjä. Tämä tosin tarkoittaa sitä, että yleisöopastuksia tuskin voitaisiin järjestää.

PR-arkeologia ei välttämättä tarvita kaikille kaivauksille, sillä monesti niitä järjestetään kaukana asutuksesta ja suurista liikenneväylistä. Lisäksi täytyy muistaa, että PR-arkeologin palkkaaminen on aina resurssikysymys. Kokemukset ovat kuitenkin olleet hyviä ja tämänkaltaisissa kohteissa, joiden ympäristössä liikkuu paljon väkeä, olisi paikalla hyvä olla varta vasten palkattu PR-arkeologi vastaamaan odotettavissa olevaan yleisön osoittamaan kiinnostukseen. Hänelle riittäisi varmasti töitä.

